

ФОРМУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЧНИХ ПЕРЕВАГ РЕАЛЬНОГО СЕКТОРА РЕГІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ В КОНТЕКСТІ ЙОГО ЦІЛЬОВОЇ РЕСТРУКТУРИЗАЦІЇ

Визначено доктринальні положення для розробки стратегії реструктуризації реального сектора регіональної економіки України. В межах останньої: а) обґрунтовано базові детермінанти задля формування дієвої системи управління галузями і виробництвами при генеруванні ознак до сталого розвитку регіону та підвищенні їхньої конкурентоспроможності; б) формалізовано алгоритм системного і послідовного аналізу навколишнього природного середовища та масштабів розвиненості потенціалу сталого розвитку кожного регіону; в) визначено об'єкти локалізації зусиль за використання сценарного підходу до визначення засобів досягнення цілі. Формалізовано положення формування оптимальної для України макроекономічної моделі зустрічної реструктуризації реального сектора регіональної економіки за використання принципів системно-комплексного, процесного і сценарного підходу.

Ключові слова: реструктуризація реального сектора регіональної економіки, бінарна стратегія реструктуризації, сценарний підхід.

Постановка проблеми. Об'єктивним є признати таке, що будь-якої природи конкурентні переваги можуть мати як технологічний, так і нетехнологічний характер (доведено й обґрунтовано у науковому джерелі [1]). Звідси, процеси підвищення конкурентоспроможності реального сектора регіональної економіки засновані на: а) формуванні вигод, що уможливають використання та повне освоєння сучасних технологій; б) результативності реалізації політики реструктуризації, що забезпечує високу конкурентоспроможність галузей; в) можливості підтримувати високі доходи та рівень життя населення. Технологічні конкурентні переваги, безпосередньо, пов'язані з реальними інвестиціями у: а) НДДКР; б) створення нововведень; в) людський капітал; г) інформаційні технології; д) інформаційно-методичне забезпечення реалізації стратегії реструктуризації промисловості в регіонах держави. І, відповідно, можна визнати, що рівень конкурентоспроможності України, наразі, є низько технологічним. Тому, її підвищення може бути досягнуто на основі низької вартості факторів виробництва та девальвації національної валюти, що обумовлює постійне падіння рівня життя населення.

Поряд із вказаним, зауважимо, що нетехнологічні конкурентні переваги відіграють важливу роль у галузях із високою взаємозамінністю продукції, поряд із перевагою в експорті низько-технологічних виробів. При цьому, на перший план висуваються знання, закріплені в людському капіталі, які є гарантією того, що в майбутньому галузь зможе вчасно адаптуватися до мінливих умов конкурентного середовища і створити нові конкурентні переваги. Звідси, як відомо [2], традиційні конкурентні переваги промисловості в регіонах держави можуть бути заснованими на факторних умовах і в сучасних умовах господарювання, зазвичай, не забезпечують довгострокового стабільного зростання рівня конкурентоспроможності різних видів економічної діяльності. Однак, їх слід враховувати під час реструктуризації реального сектора регіональної економіки. Зокрема, наприклад, до таких переваг належать: а) вигідне географічне розташування; б) сприятливі кліматичні умови; в) наявність різноманітних мінеральних і людських ресурсів або ж капіталу. При цьому, зазначимо, що вигоди від володіння даними конкурентними перевагами полягають, як правило, у можливості регіональної інтеграції, полегшенні видобутку корисних копалин, відносній незалежності від імпортерів сировини, наявності внутрішнього попиту на продукцію галузі, меншій залежності від ресурсів іноземних фінансових організацій тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичним і прикладним аспектам вирішення багатогранних проблем щодо формування, нарощення, використання та управління технологічними перевагами промисловості в регіонах, так і структурними зрушеннями в їхніх межах присвячені праці видатних українських та зарубіжних учених, зокрема О.Алимова, О.Амоші, В.Гейця, В.Барканова, І.Бистрякова, Т.Бауліної, Л.Ладонько, В.Микитенко, М.Паламарчука, Г.Ситника, Є.Хлобистова, М.Хвесика, Н.Чум і ін. (окремі економіко-статистичні та методологічні розробки представлено у науко

Формування цілей статті. Віддаючи належне теоретичній і практичній цінності попередніх наукових здобутків вчених-економістів, існує гостра потреба у дослідженні проблем формування технологічних переваг у межах реального сектора регіональної економіки в контексті реалізації структурних зрушень в його межах, що впливає на: раціональне освоєння та перерозподіл різних за природою ресурсів, резервів і можливостей промисловості в регіонах – тобто, її стратегічного потенціалу; оновлення основних виробничих засобів; ефективне функціонування регіонів та

національної економіки в цілому. Відтак, **метою статті** – є розробка і обґрунтування теоретико-методичних засад реалізації організаційно-економічного механізму управління структурними зрушеннями в межах промисловості у регіонах та практичних рекомендацій за рахунок нарощення масштабів її технологічних переваг в умовах нестабільного середовища та ресурсних обмежень.

Викладення основного матеріалу. Засвідчимося, що технологічні конкурентні переваги все-таки до кінця не втратили свого значення для реалізації дієвої стратегії реструктуризації як базисних галузей в регіонах, так і реального сектора регіональної економіки у цілому. Однак, у сучасних умовах у конкурентній боротьбі перемагають більш наукомісткі галузі, які самі виробляють високотехнологічну готову продукцію або більш сучасні технології, що використовують у виробництві (у т. ч. і технології управління процесного типу). Але, якщо базисні галузі спрямують зусилля на вдосконалення традиційних і створення нових переваг, то зможуть досягти підвищення своєї конкурентоспроможності й відповідності поточним і перспективним умовам реального конкурентного середовища.

Слід вказати і на те, що головна небезпека від використання традиційних конкурентних переваг полягає в тому, що з переваг вони можуть перетворитися на загрози. Так, наприклад, наявність природних ресурсів може поставити галузь чи промисловість у регіоні в залежність від сировинного експорту. Це вигідно лише на певному відрізку часу, але потім, виникає/ існує небезпека назавжди втратити можливість адаптуватися до мінливих умов господарювання. Забезпеченість робочою силою загрожує її знеціненню, що може призвести до зниження платоспроможного попиту населення і втрати орієнтації в перевагах споживачів. Поряд із цим, використання в основному національного капіталу має небезпеку щодо замикання на внутрішньому ринку, консервації застосовуваних технологій, оскільки, власники, зазвичай, не хочуть ризикувати коштами, вкладаючи їх в освоєння нових процесів. Наразі, уже не настільки є важливим, де і як розташована країна чи якими потенційно-факторними детермінантами володіє певний регіон. Адже, обмін інформацією та доставка товару здійснюються за допомогою новітніх технологій, що дозволяють знижувати, а часом, навіть, і нівелювати значення такого чинника, як відстань. При цьому, наукові досягнення у сфері природничих і технічних наук надають можливість виробляти необхідну продукцію на територіях із різними кліматичними умовами. Галузеві регіональні виробництва не обов'язково розміщуються в місцях зосередження відповідних ресурсів і все більшою мірою залежать саме від споживчих потреб, а також рівня наукоємності галузі та виробництва. Проте, традиційні конкурентні переваги втрачають свою роль у процесах реструктуризації у зв'язку з суттєвими змінами конкурентного середовища та нестійкістю суспільно-політичної ситуації в Україні, що потребує адаптивної реакції з боку суб'єктів регіонального управління. Головним джерелом цих змін є розвиток інформаційних та комунікаційних технологій, а також новий погляд на роль суб'єкта управління у виробництві, її інтелект і на накопичені знання. І, відповідно, інноваційні конкурентні переваги є перевагами, засновані на одержанні нових наукових результатів та їх технологічному впровадженні у виробництво, що забезпечують пріоритетний розвиток виробництва й реалізації наукомісткої продукції та послуг. Дані переваги, у першу чергу, мають використовуватися для забезпечення конкурентоспроможності та надійності функціонування високотехнологічних видів промислової діяльності у стратегічній перспективі та є основними об'єктами управління з боку керівництва певної галузі чи виробництва, що і обумовлює поступову реструктуризацію промисловості в регіонах із зростанням обсягів валової доданої вартості наукоємних галузей.

Конкурентні переваги також необхідно розрізняти залежно від того, з якою сферою діяльності українського соціуму вони найбільше пов'язані, де вони були створені та розвинені. Слід вказати, що передові країни світу при провадженні політики реструктуризації реального сектора регіональної економіки, більшою мірою, націлені на використання соціальних, інституціональних і, частково, інфраструктурних конкурентних переваг, основою яких є людський капітал і технологічні досягнення. Країни, що, наразі, є більш відсталими, приділяють увагу економічним та інфраструктурним перевагам, у яких значну роль відіграє наявність і процеси генерування факторів виробництва. При цьому, слід зауважити, що розподіл конкурентних переваг на види не є жорстким. Деякі переваги з розвитком можуть переходити з одного виду в інший і, як правило, належать до кількох видів одночасно. Наприклад, економічні конкурентні переваги можуть бути розвиненими, спеціалізованими, традиційними і нетехнологічними, а технологічні – універсальними й інноваційними тощо.

Відтак, узагальнену характеристику конкурентних переваг для реалізації стратегії реструктуризації промисловості в регіонах презентуємо у таблиці 1.

У цьому зв'язку слід вказати і на те, що конкурентні переваги окремих галузей української економіки не є довгостроковими і, відповідно, легко можуть перейти/використовуватися до інших країн, зокрема тих, що розвиваються більш швидкими темпами. Ще однією особливістю даних переваг є те, що із розвитком нових технологій і без належної системи управління реструктуризацією вони можуть перетворитися на загрози для промисловості в регіонах, стати її уразливими місцями. Однак, як відомо [6, 7], досягнення результативності реалізації політики реструктуризації промисловості в регіонах є імовірним за рахунок суттєвого підвищення рівня конкурентоспроможності функціонування, що,

відповідно, є керованим процесом, заснованим на створенні, утриманні та своєчасній зміні/трансформації конкурентних переваг.

Таблиця 1

Порівняльна характеристика використання основних конкурентних переваг для провадження стратегії реструктуризації в Україні з урахуванням досвіду провідних країн світу *

Конкурентні переваги	Ступінь розвитку й використання	
	Україна	Розвинені країни
1	2	3
I. Природні: - вигідне економіко-географічне розташування; - існування природних ресурсів; - наявність робочої сили	активно використовуються як основні	використовуються як допоміжні
II. Масштаби стратегічного потенціалу	є універсальними перевагами, що переходять і до конкурентів	є спеціалізованими здатностями та довгостроковими вимірами
1. Технологічні: - великий обсяг інвестицій у НДДКР; - високий рівень інноваційної активності; - розробка принципово нової техніки й технології	практично не використовуються	є основними в досягненні конкурентоспроможності
2. Нетехнологічні: 2.1. Економічні: - низькі ціни; - висока продуктивність праці; - низькі витрати; - висока якість продукції	активно використовуються; практично не використовується; розвинені слабо; розвинена слабо	практично не використовуються; є одним із провідних; активно використовуються; є однією із основних
2.2. Соціальні: - великий обсяг інвестицій у людський капітал; - високий рівень охорони праці; - стабільні соціальні гарантії та пільги; - висока якість освіти	не є пріоритетним; розвинений слабо; часто не сприяють зростанню конкурентоспроможності; розвинена, але використовується неактивно	дуже активно використовується; активно використовується; розвинені добре; активно використовується
2.3. Інституційні: - прозора законодавча база; - наявність і високий рівень розвитку фінансово-кредитних установ; - можливість швидкого оформлення документації для ведення підприємницької діяльності	слабо розвинена; практично не використовується; практично відсутня	розвинена добре; активно використовується; достатньо розвинені
2.4. Інфраструктурні: - добре розвинена мережа транспорту; - високий рівень інформаційно-комунікаційного повідомлення	недостатньо активно використовується; практично не використовується	активно використовується; є одним із головних

Джерело * Систематизовано у табличному вигляді автором статті за [2, 8, 9].

Останні можуть базуватися не лише на існуючих факторах виробництва й попиту, але і мають створюватися при провадженні відповідної державної політики. Завданням держави є визначення пріоритетів розвитку промисловості в регіонах та розробка дієвої інноваційно-інформаційної політики, реалізація якої забезпечить такі умови функціонування, які б сприяли ефективному розподілу ресурсів між галузями реального сектора регіональної економіки та створенню необхідних переваг. Поряд із цим, завдання будь-якої країни, на думку О.Федорчака [9], полягає у створенні сприятливих умов функціонування галузей і виробництв. Конкурентні переваги, за допомогою яких підприємства та галузі перемагають у конкурентній боротьбі на світових ринках, зароджуються всередині країни, і на них, крім економічних умов, значно впливає рівень освіти, етнічні норми життя, результативність фундаментальної науки, що і забезпечує передумови для ефективних нововведень, системи життєзабезпечення в регіонах держави тощо.

Однак, основою для результативного виконання функцій щодо державного регулювання діяльності у сфері реструктуризації є стратегія розвитку промисловості в регіонах, тобто програма спільних дій держави, регіональних органів влади, галузі та громадських організацій, у якій здійснено постановку цілей і завдань, визначено відповідні їм напрями діяльності та розподілу ресурсів. До цього, зазначимо,

що у стратегії реструктуризації промисловості в регіонах держави мають бути розставленими орієнтири та пріоритети для поточної діяльності, коротко- і середньострокових інноваційних та технологічних проєктів, які не повинні суперечити генеральній лінії стратегії. Зміст даного документа визначає основні напрями розвитку, збільшує довіру іноземних інвесторів, галузей і підприємств інших країн до виду економічної діяльності, що розвивається на основі відкрито заявленої стратегії.

Проблема розробки стратегії та стратегічного управління дістала поширення та відображена у великій кількості наукових праць [1–4]. Основна ідея реалізації стратегії реструктуризації полягає у переформатуванні реального сектора за рахунок нарощення обсягів виробництва наукоємними галузями зі зниженням енерго- й ресурсовитратності усіх видів економічної діяльності, які функціонують в межах регіону. При цьому, необхідно передбачити ідентифікацію відмінностей від конкурентів (володіння певними навичками та позиціями за рахунок спеціалізації в тих сферах, у яких галузь має найкращу технологію, товаром, послугою або можливістю виробництва з більш низькими витратами), яких ті не мають у даний момент і не зможуть наблизитися до їх одержання протягом тривалого часу.

У сучасних умовах господарювання у багатьох сферах економічної діяльності важливіше мати новітню технологію або репрезентувати стандарт управління, що може стати основною ланкою у процесі реструктуризації при наданні цінності для споживачів, ніж мати цінні переваги, засновані лише на масштабах виробництва й ринкової ніші. У стратегії реструктуризації формується система управління галузями, яка містить відносини влади й бізнесу, визначення цілей, завдань, пріоритетів і напрямів розвитку виду промислової діяльності, а також шляхів їх досягнення, зокрема, за рахунок формування відповідних конкурентних переваг. В межах останньої слід обґрунтувати базові детермінанти задля формування дієвої системи управління галузями і виробництвами при генеруванні ознак до сталого розвитку регіону та підвищенні їхньої конкурентоспроможності.

Розробка та реалізація стратегії реструктуризації передбачає системний і послідовний аналіз навколишнього природного середовища (НПС) та масштабів розвиненості потенціалу сталого розвитку кожного регіону. Зазначене дозволить відстежувати трансформації структурно-динамічних показників і просторово-часову зміну чинників, які впливають на розвиток певного виду промислової діяльності в регіоні. Це дозволяє у процесі управління реструктуризацією, у реальному часі, використовувати нові ринкові можливості та перспективи, посилювати конкурентні позиції та мінімізувати загрози, що виникають під час реформування, реорганізації чи модернізації реального сектору регіональної економіки. Однак, на сьогоднішній день, під час розробки та реалізації стратегії реструктуризації все більшого значення набуває не стільки когнітивно-інформаційне оновлення виробництва чи знаходження ринкових ніш і створення бар'єрів для конкурентів за рахунок низьких витрат і диференціації продукції (послуг), скільки новий погляд на «основні ділової здатності» галузі чи виробництва при суттєвій їхній технологічній модернізації, інжинірингу та реінжинірингу виробничо-господарських і організаційно-економічних процесів. При цьому, важливу роль відіграє створення і стимулювання амбіційного бачення власного місця на різних сегментах ринку.

Роль держави, у цьому зв'язку, має полягати у стимулюванні ринкових сил, створенні сприятливих економічних, соціальних та інституційних умов господарювання, коригуючих діях. Тому, в умовах невизначеності зовнішнього економічного середовища великою є імовірність не урахування помилок у сфері забезпечення економічної безпеки під час реалізації одноваріантних стратегій реструктуризації промисловості в регіонах держави. Як наслідок, виникає потреба у виробленні кількох варіантів прогнозу майбутніх ситуацій на основі комплексного врахування різних чинників у розвитку складних соціально-економічних систем. Одним із способів досягнення цього – є використання засобів процесного управління, у цілому та сценарного планування, зокрема. Їхню основу становить такий постулат: економічні агенти приймають рішення, маючи у своєму розпорядженні достатній обсяг інформації про зміни існуючих економічних умов і показників, а також про принципову можливість прогнозів, що не залежать від упереджень і принципів дослідників, які їх генерують. У сучасних умовах зазначені обставини, багато в чому, є нездійсненними, що знижує значимість і доцільність застосування традиційних методів планування.

Задля поглиблення когнітивно-інформаційних аспектів руху знань, зазначимо, що сценарний метод, на сьогодні, протиставляється іншим прикладним методам планування (цільовому, балансовому, нормативному, розрахунково-аналітичному, звітно-статистичному й іншим), які припускають єдино можливе (правильне) перспективне вирішення проблеми розвитку промисловості в регіонах. Оскільки, сценарне планування належить до групи методів експертних оцінок, або інтуїтивних методів («інтерв'ю», «аналітичних доповідних записок», «Делфі», «мозкова атака», «комісії» тощо), які використовуються у тих випадках, коли неможливо врахувати вплив багатьох чинників через значну складність досліджуваного об'єкта. То, звідси, можна підтвердити таке: метод сценаріїв може бути одним з найбільш із застосовуваних на практиці методів планування та прогнозування, що об'єктивується з використанням у розрахунках експертних суджень. Дослідженню даної проблеми (реалізації загальноекономічної політики в державі) присвячено чимало робіт як за кордоном, так і у

пострадянському просторі. Сценарій є «документом аналітико-описового характеру», у якому відображено логічну послідовність розвитку об'єкта на основі наукових гіпотез і положень, заснованих на дослідженні тенденцій його розвитку [10, С. 204–206]. У сценарії присутнє розкладання досліджуваної проблеми на ряд підпроблем, які, у свою чергу, розбиваються на ще більш дрібні проблемні аспекти, наприклад, екологічні, природоохоронні тощо. При цьому, метод сценаріїв спирається на принципи реалізації системного підходу і дозволяє ґрунтовано організувати процес збору, оцінки й переробки наявної первинної та відтворення вторинної інформації аналітичного і прогнозного характеру. Сценарій як підсумковий документ буде мати опис ситуації (політичної, економічної, соціальної, екологічної, ресурсної тощо), який міститиме перелік чинників, показників, ознак, їхні функції та взаємозв'язки, а також прогноз розвитку ситуації або опис ланцюга подій, що призводять до цієї ситуації [10].

При цьому, до основних завдань, під час вирішення яких використовується метод сценаріїв, зокрема, щодо активізації процесів реструктуризації промисловості в регіонах, належать:

- 1) визначення генеральної мети модернізації об'єкта;
- 2) виявлення основних чинників фону (навколишнього середовища), що впливають на його реструктуризацію, у т. ч. і оновлення, реформування, реінжиніринг чи кросінжиніринг об'єкта;
- 3) вибір критеріїв для оцінки верхніх рівнів дерева цілей.

Зауважимо, що сценарій як найбільш результативний метод дослідження та формування бінарного варіанта реалізації відповідного типу стратегії має такі основні призначення [11, 12]: а) передбачення та попередній аналіз якісних структурно-динамічних змін, які можуть виникати в результаті тих або інших економічних, технічних або організаційних заходів в умовах невизначеності їхнього проведення; б) визначення умов досягнення бажаної мети реструктуризації об'єкта і визначення набору проблем, які можуть виникнути на шляху до досягнення цієї мети; в) формування комплексу оптимізаційних заходів за використання оригінальної системи показників ідентифікації результативності реструктуризації реального сектора регіональної економіки держави. До того ж, метод сценаріїв під час застосування процесного підходу до формування інноваційних програм, забезпечує наочність подання матеріалу та дозволяє здійснювати планування одночасно за декількома проблемами, які належать до різних сфер (політика, економіка, екологія, технологія тощо). Хоча, сценарії створюються на суб'єктивній основі, однак, здебільшого відображають світоглядні концепції їхніх авторів – тобто, суб'єктів регіонального управління розвитком промисловості.

Наразі, розрізняють стратегічний рівень розробки стратегії, коли описуються принципи питання розвитку об'єкта, і оперативний, за якого у світовій практиці використовуються методи математичного моделювання. Сценарії також розрізняються за часовим проміжком планування: коротко-, середньо- та довгострокові. Існують різні форми і ступінь формалізації сценаріїв: описова або математизована. Остання використовується у провідних країнах світу під час розробки сценаріїв на короткострокову перспективу [13]. До того ж, слід визнати, що сценарний підхід дає достатньо об'єктивні результати і в умовах високої невизначеності, там, де традиційні методи прогнозу дають помилки внаслідок розходжень в оцінці первинних даних (у зв'язку із суттєвим впливом особистісного фактора на результати прогнозу).

Слід вказати, що основними кроками формування сценарію розвитку є такі [13–16]: 1) визначення проблем, які необхідно вирішити в рамках реалізації того або іншого сценарію; 2) виявлення ключової невизначеності, що зачіпає інтереси галузі, сценарій розвитку якої складається; 3) складання двох сценаріїв розвитку шляхом використання менш сприятливих варіантів невизначеності в одному зі сценаріїв, а більш сприятливих – в іншому; 4) оцінка слабких і сильних сторін обох сценаріїв, а також головних критеріїв та індикаторів їх реалізації тощо. Слід зважати і на те, що перевагою сценарного планування під час провадження і розробки стратегії реструктуризації промисловості – є всебічна оцінка кожного з варіантів, вивчення структурних особливостей і наслідків реалізації рішень. За декількома сценаріями розробляється інтегрована стратегія, що і забезпечує мінімізацію ризику незалежно від лінії реалізації подій у майбутньому.

Одним із основних результатів застосування сценарного підходу – є вироблення бінарної (зустрічної) стратегії реструктуризації в контексті забезпечення сталого розвитку [12]. Її розробкою передбачено забезпечення високої конкурентоспроможності за рахунок технологічної модернізації, що доцільно здійснювати на підставі логічної схеми наведеної на рисунку 1.

Наведена на рисунку 1 схема спирається на бінарний сценарій розвитку подій під час провадження процесів реструктуризації з цільовою орієнтацією на підвищення конкурентоспроможності базових галузей і виробництв, а також враховує таку тріаду домінант: а) оригінальної Концепції управління структурними зрушеннями в межах реального сектора регіональної економіки процесно-замкненого типу за технологічними об'єктами локалізації зусиль [16]; б) визначальних чинників конкурентоспроможності промисловості в регіонах; в) специфічних для кожного виду економічної діяльності конкурентні переваг, ідентифікованих в межах бінарного сценарію реструктуризації, що розроблено за використання

положень стратегії макросистемної еволюції [3] (у т.ч., вона містить рамкові кількісні індикатори успішної реалізації стратегії сталого розвитку України за рахунок технологічної модернізації виробництва).

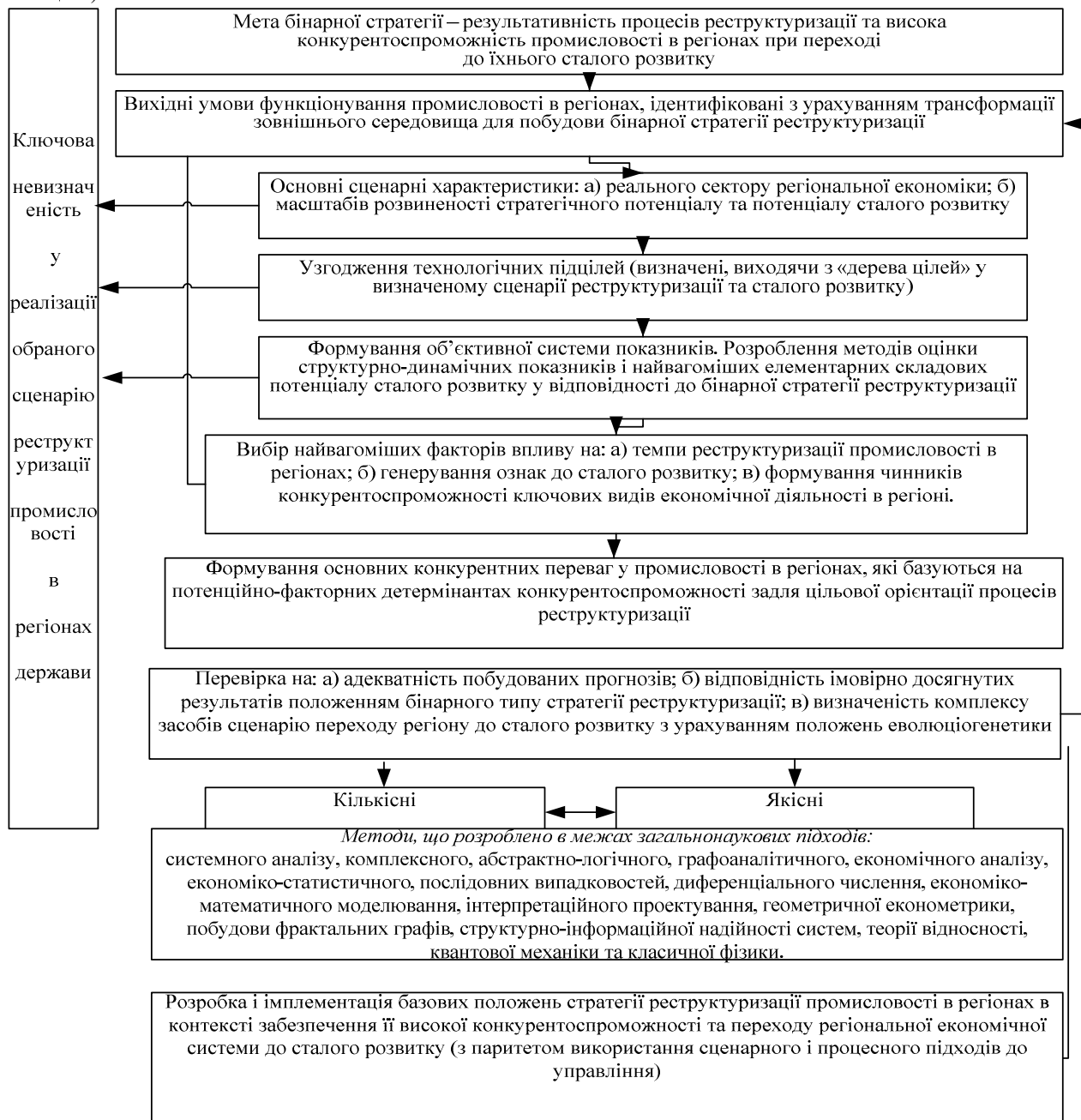

Рис. 1. Замкнена схема формування стратегії реструктуризації промисловості в регіонах в контексті забезпечення її високої конкурентоспроможності

Висновки та перспективи подальших досліджень. Певним чином підсумовуючи зазначені вище детермінанти, зауважимо, що з огляду на взаємопов'язані етапи реалізації авторського алгоритму, наведена нами на рисунку 1 замкнена схема є засобом і, одночасно, послідовністю реалізації процедур щодо розв'язку пріоритетного науково-прикладного завдання, за яким виникає необхідність розробки адекватних реальним виробничо-господарським, соціально-економічним, техніко-технологічним, еколого-економічним і зовнішньоекономічним процесам теоретико-методологічних підходів щодо вирішення проблем із реструктуризації промисловості в регіонах, а також убезпечення дієвості управління формуванням потенціалу сталого розвитку (із формалізацією відповідної системи його оцінювання). Відтак, підсумуємо: зазначене і передбачатиме можливість формалізації оптимальної для України (і адекватної інваріантності) макроекономічної моделі зустрічної реструктуризації реального сектора регіональної економіки за використання принципів системно-комплексного, процесного і

сценарного підходу до добору технологічних об'єктів у контексті підвищення їхнього рівня конкурентоспроможності.

Список використаної літератури:

1. Стратегія економічного і соціального розвитку України на 2004–2015 роки: Шляхом Європейської інтеграції; за заг. ред. В.Ф. Януковича. – К. : Вид-во Просвіта, 2004. – 378 с.
2. Барканов В.І. Засоби і методи системно-комплексного оцінювання-прогнозування параметрів стратегічного потенціалу сталого розвитку України / В.І. Барканов, В.В. Микитенко // Соціальні аспекти розвитку регіонів України : зб. наук. пр. ; за ред. Г.Г. Савіної. – Херсон : ХНТУ МОН України, Вид-во ПП Вишемирський В., 2010. – С. 127–139.
3. Данилишин Б.М. Макросистемна еволюція української економіки : монографія / Б.М. Данилишин, В.В. Микитенко. – У 2 т. – Т. 2. – К. : РВПС України НАН України, Вид-во ЗАТ «Нічлава», 2008. – 210 с.
4. Алимов О.М. Стратегічний потенціал – сукупні можливості національної економіки по досягненню цілей збалансованого розвитку / О.М. Алимов, В.В. Микитенко // Продуктивні сили України: науково-теоретичний економічний журнал. – К. : РВПС України НАН України, 2006. – № 1. – С. 135–151.
5. Потенціал національної промисловості: цілі та механізми ефективного розвитку : монографія / Ю.В. Кіндзерський, В.В. Микитенко, М.М. Якубовський та ін. ; за ред. к.е.н. Ю.В. Кіндзерського. – НАН України; Ін-т економіки та прогнозування НАН України. – К., 2009. – 928 с.
6. Стратегічний потенціал продуктивних сил регіонів України : Монографія / О.М. Алимов, С.І. Бандур, Л.В. Дейнеко, В.В. Микитенко та ін. ; за ред. д.е.н., проф. Б.М. Данилишина. – К. : РВПС України НАН України, 2009. – 424 с.
7. Драган І.О. Наукові основи національної стратегії сталого розвитку України : монографія / І.О. Драган ; за наук. ред. акад. НАН України, д.е.н., проф. М.А. Хвесика ; ДУ «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України». – К. : ДУ ІЕПСР НАН України, 2013. – 40 с.
8. Стадницький Ю. До проблеми концепції екологічної політики України і механізму її реалізації / Ю.Стадницький // Економіка України. – 2003. – № 1. – С. 75–79.
9. Федорчак О.О. Класифікація механізмів державного управління / О.О. Федорчак // Науковий вісник. – 2008. – Вип. 1. «Демократичне врядування» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/DeVr/2008-01/O_Fedorchak.pdf.
10. Хлобистов С.В. Вдосконалення системи фінансування природоохоронних проєктів / С.В. Хлобистов // Регіональна економіка: науковий журнал. – 2003. – № 4. – С. 203–212.
11. Системно-комплексне оцінювання потенціалу сталого розвитку України : монографія / О.М. Алимов, В.В. Микитенко, І.М. Лицур та ін. – К. : Державна Установа «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАН України», 2013. – 99 с.
12. Потенціал сталого розвитку України на шляху реалізації інтеграційного вибору держави : монографія / О.М. Алимов, О.О. Демешок, І.В. Драган, В.В. Микитенко та ін. – К. : Державна Установа «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАН України», 2014. – 520 с.
13. Democracy in the New Europe / Lord Ch., Harris E. – New York : Palgrave, 2006. – 222 p.
14. Jordan A. The Rise of «New» Policy Instruments in Comparative Perspective: Has Governance Eclipsed Government? / A.Jordan, R.Wursel, A.Zito // Political Studies. – 2005. – V. 53. – Issue 3. – October. – P. 477–496.
15. Брундтланд Г.Х. Наше общее будущее. Доклад Комиссии ООН по окружающей среде и развитию / Г.Х. Брундтланд. – М. : Прогресс, 1988. – С. 50.
16. Белова А.І. Технології управління структурними зрушеннями в межах реального сектора економіки / А.І. Белова, Р.Кузьменко // Соціально-економічні проблеми і держава: Науковий фаховий журнал. – Тернопіль, Тернопільський технічний університет МОН молоді спорту України та Академія соціального управління. – 2013. – Вип. 1 (8). – С. 361–371 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.economy.nauka.-com.ua/index.php?op=19z=2218=1>.

БЕЛОВА Алла Іванівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту зовнішньоекономічної діяльності Академії муніципального управління МОН України.

Наукові інтереси:

– модернізація реального сектора регіональної економіки.

Стаття надійшла до редакції 25.07.2014